

Швець, Т.А. Актуальність формування професійних здібностей майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів у системі фахової підготовки [Текст] / Т.А. Швець // Роль педагогіки та психології в сучасному світі: мат. міжнар.наук.-практ. конф.(м.Львів, Україна, 11-12 листопада 2011р.). – Львів: Львівська педагогічна спільнота, 2011. – С.35-36.

ШВЕЦЬ Т.А.

АКТУАЛЬНІСТЬ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Сучасний вихователь повинен володіти знанням методик роботи з дітьми, знати психологічні особливості вихованців, мати сформовані педагогічні уміння та здібності для забезпечення гармонійного розвитку дитини дошкільного віку. Тому мета вищої школи – надати ґрунтовні знання з гуманітарних і соціально-економічних, фундаментальних і професійно орієнтованих дисциплін, що є основою професійної майстерності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів, створити умови для розвитку педагогічних здібностей у майбутніх вихователів. Саме цим обумовлений пошук науковців і практиків щодо створення умов для розвитку педагогічної майстерності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів, у межах вищого навчального закладу.

Головною проблематикою багатьох досліджень (І.А. Зязюн, О.С. Березюк, С.С. Ізбаш, Л.І. Магомедова, М.М.Окса, Е.А. Панасенко, Т.І. Поніманська, Н.В. Гавриш, Є.С. Барбіна, А.А. Люблинская, Л.П. Загородня та ін.) стало обґрунтування особливостей педагогічної майстерності вчителя та вихователя як основною умовою становлення високопрофесійного педагога.

Учені зазначають, що педагогічна майстерність педагогів залежить від наявності низки особистісних та професійних якостей, сформованості професійних умінь та здібностей, культури спілкування та поведінки майбутнього педагога. Професіоналізм вихователя обумовлений педагогічною майстерністю, яка включає комплекс властивостей особистості, що забезпечує

самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі[3, С.24].

Потреба у визначені оптимальних педагогічних умов, виділення професійних здібностей, які потребує сучасний вихователь, для формування професійної майстерності загострилася протягом останніх років. Це, у свою чергу, вимагає виділення та теоретичного обґрунтування педагогічних здібностей майбутніх вихователів дітей дошкільного віку.

Особливої уваги набуває професійна майстерність педагога у процесі роботи з інноваційними програмами розвитку дітей, які спрямовані на розкриття особистості дитини, її творчий потенціал, до таких програм відноситься «Я у Світі», «Зернятко», «Впевнений старт», «Step by step». Знання індивідуальних особливостей психіки кожної дитини в групі, уміння зрозуміти мотиви її різноманітних дій допомагають вихователю не тільки обирати правильну тактику поведінки в конкретній ситуації, а й прогнозувати подальший розвиток цієї ситуації, передбачати наступні вчинки вихованця.

Проблему професійної майстерності вихователя дошкільних навчальних закладів досліджували психологи Г.О. Люблінська і С.Є. Кулачківська. На їхнє переконання, складовими професійної майстерності є інтуїція, натхнення, талант. Професійна майстерність - це синтетичне поняття, яке охоплює індивідуальні психологічні та професійні риси, знання свого предмета та методичних прийомів викладання[2,С.16]. І.А. Зязюн визначає, що педагогічна майстерність - це комплекс властивостей особистості, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі[3, С.33]. Майстерність педагога реалізується в процесі професійної діяльності, яка вимагає від вихователя наявності спеціальних здібностей.

Т.І. Поніманська виділяє такі основні особистісні якості, необхідні в професійній діяльності сучасного вихователя дошкільного навчального закладу:

- здатність до рефлексії і контролю результатів педагогічної діяльності, співробітництва з дитиною на засадах гуманізації, розвитку її

особистості;

- здатність до емоційної і моральної підтримки дитини;
- прагнення до емоційної близькості у спілкуванні з нею, спрямування на психологічний комфорт і своєчасний розвиток особистості;
- бажання поповнювати знання, займатися самонавчанням і самовихованням для вдосконалення своєї педагогічної майстерності;
- здатність виявляти і враховувати у вихованні інтереси дітей та їхнє право на повагу[4,С.61-62].

Поряд з високими моральними якостями, глибокими знаннями методики навчально-виховної роботи і психологічних особливостей дітей дошкільного віку вихователь повинен мати комплекс професійно важливих психологічних якостей, які визначають його професійну майстерність. Ці вимоги диктує специфіка професії вихователя дітей дошкільного віку й об'єкта його діяльності - особистості дитини.

На сучасному етапі розвитку системи освіти, для формування професійної підготовки в умовах освітнього середовища педагогічного вищого навчального закладу належні умови створюють принципи сучасної особистісно орієнтованої освіти, серед яких можна виділити особистісний підхід - звернення всіх компонентів навчання до особистості студента, культурологічний підхід - наповнення змісту освіти загальнолюдськими культурними цінностями та якостями. Сучасний рівень розвитку професійної майстерності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів вимагає вдосконалення процесу формування педагогічних здібностей, культури спілкування, педагогічної техніки. Це можливо реалізувати шляхом створення практикумів, спецкурсів, семінарів, які мають на меті формування основ професійної майстерності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів, що зможуть забезпечити гармонійний, всебічний розвиток підростаючого покоління.

Одним з головних критеріїв професійної майстерності у сучасній педагогіці є результативність роботи вихователя, яка проявляється в опануванні

знаннями та навичками дітьми дошкільного віку, зацікавленості дошкільників до навчання, творчості, самоствердження. Професійність вихователя найбільш яскраво проявляється в результатах його вихованців.

Сучасна освіта в Україні має в своєму "арсеналі" численну множину проблем. Одні з них залишилися в спадщину від старої суспільно-політичної формації, інші з'явилися зовсім недавно. Але завжди, в усі часи, існувала, існує й буде існувати проблема підготовки справжніх педагогів – тих людей, від яких залежить майбутнє нації. Їх педагогічна праця формує із сучасних дітей патріотів Батьківщини, людей, які прийдуть на зміну сучасному поколінню політиків, економістів, управлінців.

В свій час сьогоднішні педагоги також були підготовлені та сформовані як фахівці для діяльності у сфері освіти. Наскільки це вдалося, слід судити за результатами їх роботи. Але в будь-якому випадку серед них знайдуться й такі спеціалісти, що не зовсім відповідають високому званню педагога, духовного наставника для дітей дошкільного віку. В цьому зв'язку актуальним постає питання формування та розвитку педагогічних здібностей майбутніх педагогів. Від того, наскільки будуть сформовані такі здібності, буде залежати ефективність їх праці з виховання та навчання дітей дошкільного віку.

Професіоналізм вихователя дітей дошкільного віку полягає передусім у глибокому усвідомленні значення періоду дитинства в житті людини. Вищою формою професіоналізму вихователя є професійна майстерність. Проте шлях оволодіння професійною майстерністю, творчістю тривалий і складний. Професійна діяльність майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу ставить високі вимоги до комплексу психологічних якостей педагога. Урахування цих вимог у процесі підготовки у вищих навчальних закладах майбутніх вихователів відіграє важливу роль у подальшій професійній діяльності студентів[3,С. 29-32].

Вища педагогічна школа повинна забезпечити підготовку вихователя відповідно до вимог сучасності, здатного до творчої реалізації різноманітних освітніх завдань та програм, формування активної, креативної, компетентної,

самодостатньої особистості. Виконанню цього завдання підпорядкована вся система підготовки фахівців у вищому навчальному закладі, що формує професійну майстерність майбутнього фахівця у галузі дошкільної освіти.

Таким чином, педагогічні здібності в загальній структурі здібностей людини займають особливе місце. Саме завдяки ним людина стає педагогом, ефективно навчає та виховує дітей дошкільного віку. Педагогічні здібності існують у тісній взаємодії з загальними здібностями людини і ґрунтуються на загальних психологічних характеристиках та властивостях людського індивіда. Але, разом з тим, вони є суто специфічними здібностями, які проявляються тільки в педагогічній сфері. Вміння відчувати людину, знати, що їй потрібно для того, щоб сформуватися в особистість - таких здібностей не вимагає жодна сфера діяльності. Крім того, постає проблема формування та розвитку педагогічних здібностей. Формування педагогічних здібностей залежить від життєвого шляху особистості, від тих почуттів, випробувань, які випали на її долю та сформували в ній певне світосприйняття, а також певне бажання передати свій досвід іншим.

Відтак, існує потреба створення педагогічних умов для формування професійної майстерності в умовах вищих навчальних закладів, що дала б змогу вирішити потребу у високопрофесійних вихователів дошкільних навчальних установ.

Література

1. Кузьмина Н.В. Способности, одаренность, талант учителя. — Ленинград, 1985.- 165 с.
2. Люблинская А.А. Современный воспитатель. Какой он?/ А.А. Люблинская, С.Е. Кулачковская.- К.: Знание, 1981. — 64с.
3. Педагогічна майстерність/ [за ред. І.А. Зязюна]. — К., 2004. — 168с.
4. Поніманська Т.І. Підготовка педагогічних кадрів для системи дошкільної освіти/ Т.І. Поніманська (Дошкільна педагогіка). — К., 2004. — 456с.